

**Закордонна група
Української партії соціалітів-революціонерів.**

М. Шаповал.

Хто керує Україною?

Теперішні державці України-колонії, большевики, страшенно люблять виступати в ролі визволителів і трудових мас і поневолених націй: скрізь вони з рішучим нахабством ангажуються на роль визволителів, посилають агентів, підготовляють повстання, організують шпіонаж і вибухи, „допомагають“ естонцям, болгарам, німцям, китайцям, українцям під Польщею і Румунією, персам, туркам, азійським народам, мароканцям і т. д. Просто дивовижна жертволюбність і доброзичливість! Викидають найрадикальніші визвольні гасла, обіцяють все абсолютно: свободу, соціалізм, добробут, визволення, культуру, блаженство, ні крихти не соромлючиться того, що в Росії, на Україні і скрізь, де вони вже „визволили“ — розор, хижий капіталізм, терор і нечувані духові та матеріальні злидні.

Оповіщений на весняних „з'їздах“ в Росії і на Україні „новий шлях“ до соціалізму — державний капіталізм, як основа суспільно-господарського устрою, здається, не дає найменшого права цим людям навіть говорити про соціалізм і визволення: саме найбільше, чого їм вдалось поки-що досягти — це завести державний, терористичний капіталізм, найгидчу з гідких систему визиску трудових класів.

От і все, що вони зуміли зробити.

Рушійною силою цієї „будівничої праці“ є загострене бажання влади, влади за всяку ціну, бо влада іноді буває взагалі і для большевиків зокрема джерелом нетрудового доходу, спеціальною формою громадського паразитизму. І большевикам вона потрібна тепер тільки, як таке джерело: соціалізм і визволення вже відпали, вивітрилися з самого початку їх панування; залишились — державний капіталізм, і влада і їх наслідок — визиск трудових класів і поневолених народів.

Соціалістична преса багато присвячує уваги експлоататорській ролі большевиків, насильництву над населенням Росії, але мало добачає ті звірства, що вони діють в поневолених країнах.

За останній час тільки Грузія і її поневолення стало модним (оскільки ж і безплідним) виявом соціалістичної критики, при тім дуже поверхової, большевицької колоніяльної політики. Увагу до Грузії притягло тільки героїчне повстання, хоч воно й скраховало. Говориться про жертви повстання і нарікається на большевицькі акти жорстокості, не заглядаючи в корінь речей

Щирець справи не в тім, що більшевики були жорстокими в окремих випадках — вони жорстокі в цілій системі свого панування. Найбільша жорстокість в тім, що вони практикують хижу колоніальну систему визиску; в тім, що вони завойовують інші народи. І що „цивілізовані европейці“ і навіть соціялісти звертають увагу тільки на окремі акти жорстокості, а не на систему панування, визиску і поневолення. — Це нагадує митикування добрячих душ під час панування кріпацтва: критикувалось і осуджувалось окремі акти жорстокості панів-поміщиків, але не помічалось найжахливішого акту жорстокості — всієї системи кріпацтва, як такої. Соціально-поступовими, реально-корисними і морально-цінними тоді були тільки ті люди, що розпочали боротьбу з системою кріпацтва: вони поставили проблему ясно, вони повели бій з кріпацтвом, а не тільки з окремими панами-рабовласниками. Не сантиментальні охання над жорстокістю окремих панів Квітки-Основ'яненка, а грізний бунт Шевченка проти системи мали і культурну вагу, і соціально-поступове значіння і моральну цінність. Мали рацію тільки Шевченки і ті люди, що взялись „громадою обух сталить“. Тому, коли уряд Макдональда визнав більшевиків за законну владу, маючи попереду визнання демократичної Грузії, — тут і виявилось все поверховне, плитке, нещире, соціально-культурно шкідливе, морально-злочинне відношення навіть соціалістичного лібералізму до проблеми визволення поневолених народів; тут і корінь того, що „грузинська симпатія“ є тільки модною течією, настроєм, і ми не бачимо ще того, щоб Грузія була серйозним предметом активної соціалістичної політики. Ще більш рельєфно цей висновок виступає, коли послухаєш симпатиків Грузії, які, згадуючи Грузію, забувають про Україну, Білорусь, Горців, Туркестан, Вірменію, Башкирію, Татарію, Киргизію і т. д., де панує хижава колоніальних визискувачів. Це значить, що в цей час цікавить тільки окривавлена Грузія, а не проблема визволення поневолених, визискуваних і насилуваних народів.

Щоб зрозуміти більшевицьку систему колоніального панування і визиску, щоб побачити всю природу управління колоніями і повну тотожність більшевицької колоніальної системи з світовою буржуазно-колоніальною системою, ми мусимо глянути на безжалісні цифри і факти. Вони тим більш доказові і цікаві, що подані більшевицькою статистикою.

Насамперед, мусимо затямити собі, що на Україні є чисто-українського населення 76.4%, руських 10.5%, жидів 7.8%, німців 1.9%, інших (поляків, чехів, румунів, турків, греків і ін.) 3.4%, разом 100%.

А тепер погляньте, хто керує Україною, цеб-то представники яких народів тримають в руках державну владу, народне господарство, фінанси, кооперацію, хто керує пролетаріатом в професійних спілках. При тім ще треба знати, що совєтська „федерація“ організована, як централістична унітарна держава, з центральним руським урядом, котрий керує за поміччу своєї війська і поліції в поневолених країнах, безпосереднє керуючи в колоніях міжнародною політикою, господарством, фінансами, комунікаціями і т. д.

На основі поданих в московських „Ізвестіях“ (ч. 76 за 1924 рік) відомостей і цифр, я склав нижче наведену таблицю і повиводив процентові відносини.

По національності керовники вищих органів влади на Україні (в межах У.С.С.Р., котрі є значно менші нашої етнографичної території) розподіляються так:

Перебуває:	Руських		Жидів		Українц.		Інших		Разом	
	чис. осіб	%	чис. осіб	%	чис. осіб	%	чис. осіб	%	чис. осіб	%
1. В керуючих партійн. органах К.П.б.У.	103	42.0	61	25.0	60	24.5	21	8.5	245	100
2. В урядових орг.: а) центральних . . .	15	40.0	10	26.3	9	23.7	4	10.0	38	"
б) губерніяльних . . .	46	47.0	22	22.4	25	25.5	5	5.1	98	"
в) окружних (повіт.).	156	42.4	47	12.8	139	37.7	26	7.1	368	"
3. В керовництві господ. підприємствами:	65	51.2	28	22.0	22	17.3	12	9.5	127	"
4. В фінансових і банкових установах . . .	24	45.3	20	38.0	6	11.3	3	5.4	53	"
5. В кооперації	28	32.9	28	32.9	26	30.5	3	3.7	85	"
6. В професійних об'єднаннях	47	38.8	47	38.8	21	17.3	6	5.1	121	"
	484	42.6	263	23.2	308	27.1	80	7.1	1135	"

Колиб цю табличку звести до основних категорій управління, то одержимо такий вигляд:

Перебуває:	Руських		Жидів		Українц.		Інших		Разом	
	чис. осіб	%	чис. осіб	%	чис. осіб	%	чис. осіб	%	чис. осіб	%
1. В політичн. керовництві (парт.-уряд.) .	320	42.7	140	18.8	233	31.1	56	7.4	749	100
2. В господ. керов. (пром.-фінан.-коопер.) .	117	44.1	76	28.7	54	20.3	18	6.9	265	"
3. В професійно-класовому	47	38.8	47	38.8	21	17.3	6	5.1	121	"
	484	42.6	263	23.2	308	27.1	80	7.1	1135	"

Однаке ця картина була б не цілком характерною для дійсного стану речей: вся сила влади знаходиться в руках партійних і урядових центральних органів, а сила господарська в центральному керовництві промислом і фінансами. Кооперація, як і професійні спілки, грають підрядну роль, а тому майже дійсним виразом панування є тільки верховна „політика і економіка“, яка і представляється так:

Перебуває:	Руських		Жидів		Українц.		Інших		Разом	
	чис. осіб	%	чис. осіб	%	чис. осіб	%	чис. осіб	%	чис. осіб	%
1. В політичному керовництві (партія + центральн.-уряд.)	118	41.7	71	25.0	69	24.3	25	9.0	283	100
2. В господарському керовництві (пром. + фінанси).	89	49.5	48	26.7	28	15.5	15	8.3	180	"
	207	44.7	119	25.5	97	20.9	40	8.9	463	"

Отже, населення України складається з . 10.5 8.7 76.4 5.3,
а в вищому керовництві Україною є . 44.7 25.5 20.9 8.9.

Перший висновок тут вражаючо-ясний: Україна має більш $\frac{3}{4}$ населення українського, а керують нею національні меншини, що представляють на Україні тільки виконавчий апарат великородзянової Росії.

Через те на Україні військо так само в руках руських панів, через те у вищих школах на Україні українських студентів не більше $\frac{1}{4}$ всього студенства, через те Донбас адміністративно прилучено до Східно-Кавказької області, через те в Донбасі, де українська національна більшість, україн-

ських шкіл є всього 0.4%, а 99.6% шкіл руських; через те коштом українського народу друкується на Україні більше руських книг, ніж українських, причім все солідно-наукове друкується по-русському, а по-українському переважно агітаційну макулатуру; через те на десятки міліонів українців є тільки 2 щоденних (хоч-би окупанських) газети українською мовою; через те голод, пошесті, повний розор господарства, миші, сарана, ховрашки; через те 40—50% селянських господарств без коней, через те від серпня минулого року до червня 1925 зменшилось на Україні худоби на 4,800,000 штук (коней 900,000, 1½ міл. великої рогатої худоби, інше дрібна худоба); через те большевики кричать, що їх господарство поліпшується, а ми бачимо, що господарство українського народу все погіршується, і за один несповна рік українські селяни втратили майже 5 мільйонів штук худоби; через те Україна йде до нечуваного розору, злиднів і фізичної деградації.

Така бо є суть і природа колоніального поневолення і визиску нашої України. Цей колоніальний визиск на Україні ще більш брутальний і насильницький, ніж в колоніях, де визискує європейська буржуазія, і де большевики агітують за „визволення“.

І що вся вага большевицької політики полягає в закріпленні колоній (України, Кавказу, Білорусі, Туркестану і т. д.) за „єдиною-неділімою“ Росією, в якій большевики панують брутальніше, ніж царі і поміщики, через те цілком зрозуміло, чому вони ведуть скрізь по буржуазних колоніях агітацію: щоб політично ослабляти всі інші країни, щоб зробити їх безпечними для себе — тому їм і потрібний „комунізм“, „соціалізм“, „національне визволення“ чужих колоній і закріплення своїх.

Через те вони скасували і знищили насильницьким способом українську комуністичну партію, бо вона складалась з українців, які вказували на колоніальний характер московського панування на Україні. І цей цинізм московської сваволі для нас зрозумілий і окупанти хочуть самі керувати колонією, не допускаючи тубольців до якоїсь політичної ролі в своїй же країні. І тепер у нас питання: які ж то українці, що по большевицькій статистиці беруть участь в керовництві Україною? Що то за „9“ українців, числяться в центральних урядових органах на Україні, коли в так званому „уряді“ їх є тільки один, а в центральному комітеті КПБУ мабуть не більше 2—3? Ми знаємо тих маргаринових українців, в яких „обертаються“ самі окупанти, українізуючи свої псевдоніми: лозунг „українізації“ самих окупантів є черговим брутально-шарлатанським способом одурювати людей. Коли національних меншостей на Україні 23.6% всього населення, чому їх 79.1% у владі? Цей фатальний факт ставить проблему українізації в цілком іншу площину: на Україні українізація буде можлива тільки тоді, коли українці і не-українці переміняться ролями: участь українців у владі мусить обчислятись не менш, як 76.4%. Нам не потрібна українізація окупантів, а треба, щоб вони забралися геть з України. Україною мусять керувати вільно обрані населенням українці, а не окупанти — так стоять проблема українізації.

Вся затія окупантів „українізувати“ не-українську партію КПБУ, і разом з тим розігнати, знищити УКП — це занадто прозоро свідчить про їх окупаторсько-імперіялістичні наміри. І ніякісінька агітаційна словесність не зможе замаскувати цього огидного наміру насильників. Ніякі „вільно“ дурисвітські махинації тепер вже нікого з чесних людей в блуд не введуть. Колоніальне панування насильників стає можливим не тільки через числову перевагу окупантів, а головно через несвідомість і некультурність тубольців.

Цим і пояснюється той факт, що кількасотмільйонову Індію держить Англія в руках при допомозі 70.000 свого англійського війська, росташованого в Індії. Решта озброєних сил Англії в Індії складається з тубольців, якими командують англійці. На Україні так само є тубольці, що йдуть під командою окупантів. І на цім поки що тримаються колоніальні рабовласники, здобуваючи собі агітацією слухняних рабів. Перевертні і перекинчики українські своїм паразитуванням біля окупантів підтримують неволю свого народу, „по-українському“ доводячи свому народові необхідність його неволі. Огидна і брутальна картина! І яке негідне існування!

* * *

Однаке, визволення наближається. Багатомільйонні селянські і робітничі маси вже ведуть боротьбу з злочинним режимом в Росії і на Україні. Суперечність між інтересами широких мас і інтересами насильників стає все гострішою і логічно доведе до отвертого, рішучого та останнього бою, в якому переможцем вийдуть мільйони невільників. Сумніву бути не може: мільйони селянства накотять хвилями на башти насильників, робітництво вдарить з усією силою на їх — і бастилій большевизму з грюком впадуть, роздавлюючи під своїми руїнами ганьбу людськості і культури.

І тим самим національна проблема на Україні перейде в іншу фазу: коли тепер вся суть національної проблеми там виявляється в тім, що національні меншості, об'єднана русько-жидівська меншість керує поневоленою українською більшістю і що треба цю більшість визволити від диктатури меншості, то після революції справа стоятиме на тім, щоб організувати співжиття більшості і національних меншостей на основах громадсько-політичного рівноправства, народоправства і взаємної пошани та співробітництва. Це інакше не станеться, ніж при передумові визнання національними меншостями головного політичного постулату українського відродження: самостійності і суверенности української республіки. Ця головна політична мета українського народу не допускає компромісів, ані уступок: ми не примиримося ані з пів-самостійністю, ані з пів-свободою. Через те національні меншості повинні будуть цілком прийняти цей основний постулат, який тільки один зможе забезпечити їх людські і національні справи. В співпраці з українським народом над здобуттям визволення національні меншості можуть здобути все можливе в суспільно-політичному житті; в боротьбі ж проти українського народу не здобудуть нічого, при „нейтралітеті“ — стільки, скільки дасть український народ.

З державно-психологічного становища для руських нелегко відмовитись від пануючої ролі на Україні і признати постулат української самостійності, бо примара великорадянського панування поважно їх засліплює; для жидів наша державність також поки-що чужа річ, однаке грізна будучність мусить їх навчити відмовитись від співучасти в окупаційному пануванні і перейти на рівноправне становище з українцями. Трудові маси русько-жидівські мусить стати до співпраці з українськими, до боротьби за скинення окупації і створення української самостійної республіки, яка всіх громадян України забезпечить рівними правами, окупантів-же толерувати очевидно не буде.

Українізувати меншостей не треба: кожна людина мусить користатись атмосферою своєї національної культури — це для нас є символом віри, тому всяку „українізаторську“ політику окупантів, направлену на примусову

українізацію національних меншостей, всі чесні люди мусять осудити, як гайдке насильництво, що має метою не розвиток української культури, а виключно обдурювання українського народу.

Тому розвязання основної проблеми влади на Україні лежить в площині тільки дійсної українізації: влада на Україні може бути законною тільки та, яку вільно обиратиме український народ. Колоніяльна диктатура знає дуже добре, що вільне обрання означає повне усунення окупації. Оскільки усунення влади не можливе без вжитку сили, то проблема визволення для українців означає одно: українську революцію, до якої й повинен готовуватись український народ, щоб знищити те мерзенне становище, коли туземна подавляюча більшість мусить ходити під керовництвом дрібної меншості. Наведені факти вказують, що всяке „смъновѣховство“, всяке порозуміння з окупантами означає свідому чи несвідому зраду або політичну сліпоту. Українці, і особливо революціонери, у яких почуття людської гідності ще не згасло перед очима страшних фактів, повинні собі твердо сказати: керовництво на Україні повинно з рук диктаторської окупації перейти до рук нашого народу. Це можливе тільки шляхом революції і повстання: ми не хочемо, щоб окупація стала „кращою“, ми вимагаємо, щоб вона забралась з України геть.

24/VI 1925.

V Praze 1925. -- Vydaла zahraniční skupina strany ukrajinských socialistů-revolucionářů
(Praha III., Šeříková 4/III.). -- Tiskem »Politiky« v Praze.